

**VALORI EXPRESIVE ALE LIMBAJULUI
ÎN POEZIA POSTMODERNĂ**

Adelina MERIACRE, Facultatea de Litere

Evoluția curentelor literare se desfășoară pas cu pas împreună cu cea științifică. Momentul de cotitură dintre modernism și postmoder-

nism este dificil de stabilit, dacă nu chiar imposibil. Emil Hurezeanu declară într-un poem: „**Eu nu scriu versuri / eu așa vorbesc**” [apud 1], referindu-se la stilul oral al operelor postmoderniste, stil de a scrie care a devenit chiar stil de a trăi – *modus vivendi*. Ov.S. Crohmălniceanu îl compara cu un fel de „**monstru de la Loch Ness al criticii contemporane**”, pe care „**tot mai mulți inși declară că l-au văzut cu ochii lor, dar dau fabuloasei lui înfățișări descripții absolut diferite**” [apud 10]. În accepțiunile altora, postmodernismul apare sub numele de *transmodernism* (Cristian Livescu), *transmodernism textualist* (I. Bogdan Lefter), *neomodernism*, *modernitate recentă* (H.-R. Patapievi) [ibidem].

Postmodernismul este curentul în care poezii au manifestat **cea mai mare îndrăzneală** în experimentarea limbajului poetic, produsul imaginației căpătând cele mai extravagante și neobișnuite forme. Inovațiile postmoderne se nasc deseori la nivel lexical.

O particularitate pregnantă a lexicului postmodern este **aspirația spre cuvinte neologice** care conferă operei un **caracter încifrat**: *Ce curcubeu rentabil, o!* [8, p.77], *glisez, plonjând* [2, p.13]. Acest aspect se împletește cu lexicul provenit din terminologia unor sfere precum: **biologia, lingvistica, chimia, lexicul religios, limbajul tehnic și matematica**. Intersectarea limbajelor mai multor domenii naște, uneori, **combinații excentrice, fiind extinse adesea până la nonsens**: *un atom din adâncul ficatului* [2, p.32], *maree de fosfor* [2, p.23], *șira spinării gramaticii* [9, p.94]. Anume aceste formule **sporesc expresivitatea textului postmodern și adâncesc misterul evocat de autor prin crearea confuziei**.

Un procedeu definitoriu pentru poeziile postmoderne ale lui E. Galaicu-Păun este scrierea legată a unor cuvinte prin intermediul cratimei. Din asemenea exemple rezultă că **autorul concepe o singură noțiune ce echivalează cu cuvintele alăturate**: *El-este-cu-un-ochi-de-apă-cu-unul-de-foc-cel-de-apă-stinge-pe-ochiul-de-foc* [6, p.25]. Pentru E. Galaicu-Păun, acesta este un principiu care stă la baza multor poeme și prin care își dezvăluie gândirea și viziunea postmodernă.

Conform teoriei enunțate de R. Barthes, „**intertextualitatea reprezintă imposibilitatea de a trăi în afara textului**” [apud 4, p.147], astfel, s-a ajuns la utilizarea îndrăzneată a unui text în alt text. Prezența unui asemenea fenomen nu face altceva decât să **adauge expresivitatea textului și să-i lărgescă sensurile**. Limbajul îngăduitor al poezii-

ei postmoderne a acceptat cu ușurință un text străin, făcând din intertext o sursă sigură de edificare a operei. Sursele intertextului folosit de postmoderni sunt variate, de exemplu: din Miorița: *cât se înspică mustăcioara, cât se coace mura ochilor, cât spuma de lapte a fețișoarei se aridică* [6, p.12], din balada Meșterului Manole: *destrămând-*

Ooooooooooooo

pân' la țâțâșoare

pân' la costișoare

pân' la pulpișoare

pân' la gleznișoare

la oaaa[se – andrele

uitate-n...] [5, p.93], din creația lui Mihai Eminescu: *când – cu gene ostenite – îi dezgolești un umăr* [*idem*, p.152], *de-aș avea-o* [*idem*, p.153] sau din letopisețe (citat din Miron Costin): *unde iaște de târăganat mai târăgănește-o, unde iaște de scurtat mai scurtează-o* [*idem*, p.10], precum și din colinzi: *deschide ușa creștine* [6, p.31] sau preluând formula de basm: *înșiră-te mărgăritar* [*idem*, p.54].

Poezia **obține un aspect rebel** prin utilizarea unor cuvinte împrumutate din alte limbi, ceea ce **întărește caracterul nonconformist** al operei. Se împrumută frecvent din limba engleză: *travelinguri* [2, p.13], *earlier poems* [*idem*, p.18], din rusă: *pohod na sibir* [5, p.74], din latină: *fugit irreparabile tempus* [*idem*, p.113], *non omnis moriar* [*idem*, p.136], *vanitas vanitatum et omnia vanitas* [*idem*, p.137], din franceză și germană: *C'est le commencement de la fin* [9, p.14], *Et attendant Godot* [*idem*, p.140], *weibliche* [5, p.102].

Unele **personalități notorii** sunt evocate cu diferite scopuri, fie **pentru construirea unui dialog cu autorul, fie pentru a semnala unele merite sau de a face referință la unele opinii.**

Un aspect deosebit în etalarea limbajului postmodern îl reprezintă **metaplasmele**, în special cele care au în vedere **evidențierea unui cuvânt în cuvânt cu scopul de a adăuga unele aluzii subtile textului și de a-i atribui un conținut încifrat.** Cu o măiestrie deosebită, Em. Galaicu-Păun reușește printr-un cuvânt să contureze două noțiuni total diferite care pun și mai mult în dificultate cititorul și care, într-un final, creează un scut protector pentru textul contemporan. **Metaplasmele acestuia sunt de o expresivitate pătrunzătoare:** *CAPodopere* [6, p.5], *promi(n)țându-mi* [*idem*, p.14], *(gro)pari* [*idem*, p.5], *rușii(ne)*

[*ibidem*], *general(isimus)* [*idem*, p.28], *motto(tolită)-i* [*idem*, p.30], *amin-tiri* [*idem*, p.29], *des:cântec de ducă* [*idem*, p.55], *ADAM-ite*, *EVA-cuate* [*idem*, p.61].

Poezia postmodernă nu poate fi doar citită și ascultată, ea poate fi simțită. Diverse senzații sunt actualizate în textul postmodern, precum cea de cădere la M. Cărtărescu:

...*diverg converg diverg*

cad

cad

cad

noroi versatil...[3, p.32]

Cuvintele aflate în „cădere”, descriu parcursul prăbușirii în neant, prăbușire invocată și de semnificantul lingvistic.

Pătrunderea cititorului în universul operei este o încercare anevoioasă de a tâlmăci tainele autorului, iar o asemenea accedere la cunoaștere se săvârșeste, după cum susține Mihaela Popescu, *numai prin ridicarea cititorului la nivelul cultural al autorului* [7, p.66].

Referințe:

1. CARAMAN, V.-E. Poezia cotidianului – scriitură sau limbaj poetic? În: *Limba Română*, 2008, nr. 7-8, p.98-103.
2. CĂRTĂRESCU, M. *Dragostea*. București: Humanitas, 1994. 178 p.
3. CĂRTĂRESCU, M. *Plurivers*. Vol.2. București: Humanitas, 2003. 224 p.
4. CONDREA, I. *Curs de stilistică*. Chișinău: CEP USM, 2008. 196 p.
5. GALAICU-PĂUN, E. *Arme grăitoare. Antologie de versuri*. Chișinău: Cartier, 2015. 187 p.
6. GALAICU-PĂUN, E. *Cel bătut îl duce pe cel nebătut*. Cluj-Napoca: Dacia, 1994, p.68.
7. POPESCU, M. Radiografii postmoderne (I). În: *Limbă și literatură*. București, 2005, nr.1-2.
8. SUCEVEANU, A. *ARCA DIES*. Chișinău: Cartea Moldovei, 2008. 278 p.
9. SUCEVEANU, A. *Cafeneaua Nevermore*. Chișinău: Știința, 2011. 132 p.
10. TITIUCA, D. Postmodernismul. În: *Limba română*. 2006. nr. 1-3, p.112-128.

Recomandat

Viorica MOLEA, dr., conf.univ.